

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NIELS STEIENSIENS

GYMNASIUM

SANKT KNUDS

SKOLE

1953-54

Rektor ved Niels Steensens gymnasium træffes alle skoledage kl. 13—14, lørdag undtagen. Tlf. EVa 1525.

Portneren: VE. 2628.

Skolen påtager sig intet ansvar for viderebefordring af telefoniske meddelelser. Eleverne må som regel ikke benytte skolernes telefon.

Sager, som eventuelt afleveres til portneren (nr. 4 A) til besørgelse til elever, må være forsynet med tydelig angivelse af navn og klasse.

Der vil senere tilgå hjemmene meddelelse om adresse- og telefonforandring.

SKOLENS SPEJDERTROP

er 2. Absalon trop i Hertug Knuds division, Det danske Spejderkorps. Til troppen er knyttet en ulveflok for drenge fra 8—12 år.

Flokkfører er frk. Ruth Olsen, Vesterbrogade 33, VE. 9771 x.

Tropsfører er revisorassistent Per Nyborg, Rømersgade 21, PA. 2252.

Ferier og fridage i skoleåret 1954—55.

NIELS STEENSENS GYMNASIUM

Translokationen finder sted torsdag den 24. juni kl. 9.

Det nye skoleår begynder mandag den 16. august med åbningsgudstjeneste kl. 9.

Efterårsferie: 18.—23. oktober (incl.).

Juleferie: 23. dec.—6. jan. (incl.).

Påskeferie: 6.—12. april (incl.).

Pinseferie: 28.—31. maj (incl.).

Alle Helgensdag: 1. november.

Skolens årsfest: 8. december.

Fastelavnsmandag: 21. februar.

Kongens fødselsdag: 11. marts.

Dronningens fødselsdag: 28. marts.

Kristi Himmelfartsdag: 19. maj.

Kristi Legems fest: 9. juni.

NIELS STEIENSIENS
GYMNASIUM

MEDDELELSER
OM SKOLEÅRET
1953 – 54

ved
GEORG HEGGUM

KØBENHAVN 1954

*»Pulchra sunt, quae videntur;
pulchriora, quae sciuntur;
longe pulcherrima, quae ignorantur.«*

*»Skønne er de ting, vi ser,
skønnere de, vi forstår,
men langt de skønneste de, vi ikke fatter«.*

(1673.)

NIELS STEENSENS GYMNASIUM

Oprettet 1950 som selvejende institution under navnet
NIELS STEENSENS KOLLEGIUM

PROTEKTOR:

Hans Excellence, Biskop *Theodor Suhr*, O. S. B.

BESTYRELSE:

Rektor for Sanct Knuds stiftelse, R. P. *Franz Poppe*, formand.

Pater *Orla Tvede Eriksen* S. J.

Pater, dr. phil. *Heinrich Roos* S. J.

Sognepræst, pater *Jacob Coenen* S. J.

Sognepræst, pater *Franz-Josef Lanser*, S. J.

Pater, mag. art. *Georg Heggum* S. J.

Til indledning

Det skoleår, som nu er ved at være forbi, har ikke været mindre besværligt end de foregående, men til forskel fra tidligere kan skolen notere resultater på flere vigtige felter. I løbet af vinteren lykkedes det at føre forhandlingerne med undervisningsministeriet angående de katolske eksamensskolers statstilskud til afslutning, således at skolen nu kan se fremtiden i møde med større tryghed. Forhandlingerne vedrørende skolens overflytning til egne bygninger nåede ligeledes i løbet af året så langt frem, at vi efter al menneskelig beregning kan se tilbage på dette skoleår som det sidste, vi har tilbragt i Sankt Knuds skoles lokaler.

Da skolen således står ved begyndelsen af en ny udvikling, er der grund til her i taknemmelighed at erindre alle de lærere, som gennem årene har været med til at bygge den gamle Sankt Knuds skole op til en standard, der i tidens fylde tillod udbygningen til gymnasium. Uden dette mangeårige arbejde ville vi ikke have været så langt, som vi er i dag. Der er endvidere al grund til med taknemmelighed at mindes de fire års samvær med Sankt Knuds skole. De trange forhold har nødvendiggjort megen hensyntagen og megen god vilje til samarbejde. Sankt Knuds skole, der er dobbelt så stor som Niels Steensens gymnasium, har været den part, som har måttet yde mest i så henseende. Det gode forhold mellem de to skolers ledelse og lærerpersonale i disse overmåde vanskelige år er det bedste vidnesbyrd om skolernes ånd, som vi kunne ønske os. Dette venskab og samarbejde vil vi gøre vort bedste for at vedligeholde i årene, der kommer.

Lærerpersonalet 1953—54

- Pater Georg Heggum, rektor: Dansk I. s., 1. mb. Religion (katolske elever), 1. ma., 1. mb.
- Hans Bang, adjunkt, inspektør: Dansk III. s., II. s., 3. m., 1. ma. Fransk III. s., II. s., I. s.
- Paul Biener-Larsen, stud. mag.: Sang III s., II. s., I., 2. m., 1. ma., 1. mb.
- Pater Leslie Dorn, eks. faglærer: Religion (katolske elever) 4. m., 3. m. Engelsk 3. m.
- Asger Due, pastor, cand. theol.: Religion (ikke-katolske elever) III. s., II s., I. s., 4. m., 3. m., 2. m., 1. ma., 1. mb.
- Pater Orla Tvede Eriksen: Matematik II. s. Regning og matematik 4. m., 2. m.
- Ella Frøtorp Knudsen, gymnastiklærerinde: Gymnastik for piger III. s., II. s., I. s.
- Maria Grandt Hansen, adjunkt: Engelsk III. s., II. s., I. s., 4. m., 1. ma., 1. mb.
- Vagn Haarsled, cand. mag.: Geografi 4. m., 3. m., 2. m., 1. ma., 1. mb. Naturfag III. s., II. s. Naturhistorie 4. m., 3. m. Naturlære 3. m., 2. m., 1. ma., 1. mb.
- Kaspar Kallan, cand. mag.: Tysk II. s., I. s., 4. m., 3. m., 2. m. Latin I. s., 4. m.
- Pater Paul Keller: Religion (katolske elever) 2. m.
- Axel Kellermann, eks. tegnelærer: Tegning 3. m., 2. m., 1. ma., 1. mb.
- Mogens Mackeprang, dr. phil.: Historie III. s., II. s., I. s. Oldtidskundskab III. s., II. s., I. s. Latin III. s., II. s.
- Dora Nielsen, overlærer: Dansk 4. m., 2. m. Historie 4. m., 3. m., 2. m., 1. ma., 1. mb. Regning 1. ma., 1. mb. Skrivning 3. m., 2. m., 1. ma., 1. mb.
- Pater Karl Pauli: Regning og matematik 3. m. Engelsk 2. m.
- Pater Heinrich Roos, dr. phil.: Tysk III. s.
- Niels Stoltenberg, lærer: Naturhistorie 2. m., 1. ma., 1. mb.
- Fritz Tümmeler, overlærer: Gymnastik III. s., II. s., I. s., 4. m., 3. m., 2. m., 1. ma., 1. mb.
- Pater Josef Wolfisberg: Naturfag I. s. Naturlære 4. m. Religion (katolske elever) III s., II. s., I. s.

Inspektionsarbejdet har været fordelt på følgende måde:

Indvendig samt skriftlig inspektion: hr. Bang.

Regnskabsføring: pater Bender.

Pladsinspektion: fratrene Mc. Cluskey og Baecker.

Tilsyn med geografisk-naturhistorisk samling: hr. Haarsted.

Lejrskoleinspektør: hr. Tümmeler.

I kortere perioder af sygdom eller bortrejse blandt lærerpersonalet har stud. mag. Finn Hobel vikarieret.

Ved undervisningsministeriets skrivelse af 23. november udnævntes mag. art. Hans Bang til adjunkt fra 1. august at regne.

Fra 21. april har pater Paulis timer været overtaget af pater Wolfisberg (engelsk, 2. m.) og cand. polyt. Johs. Thomsen (matematik, 3.m.).

Skolens dagbog

24. juni: Den første translokation ved Niels Steensens gymnasium. Lederen af Sankt Knuds skole overrækker datterskolen N. S. G. en skolefane med inskription.
2. august: Cand. mag. Kaspar Kallan blev valgt til præsident i Mouvement International Etudiants Catholiques (Den internationale katolske studentersammenslutning PAX ROMANA) på generalforsamlingen på Krabbesholm.
- 24.—29. august: 3. m. på lejrskole i »Myretuen«.
27. august: Pater Karl Paulis 25 års præstejubilæum. Skolen lukker kl. 12 i dagens anledning.
30. august: En af skolens velgørere gennem mange år, murermester A. V. Günther, afgår ved døden. Hr. Günther var elev fra Sankt Knuds skoles første dage, og gennem de mange år fulgte han skolen med usvækket interesse. Også de nye metoder forstod og værdsatte han, således skænkede han en betydelig gave til lejrskolen. Det var en stor glæde for hr. Günther at opleve åbningen af et nyt katolsk gymnasium, 30 år efter at Sankt Andreas kollegiet havde lukket sine porte. Skolen vil altid ære hans minde. R.I.P.
31. aug.—5. sept.: 2. m. på lejrskole.
- 7.—12. sept. 1. ma. på lejrskole.
- 18.—21. sept.: Katolske elever i 2., 3. og 4. m. deltager i retræte under ledelse af p. Dorn.
21. sept.: Sankt Knuds skoles mangeårige bestyrer p. Frederik Küpferle fejres i anledning af 70 års dagen den 9. sept.
9. oktober: P. Pauli holder efter indbydelse foredrag i Lübeck om katolske skoleforhold i Danmark.
9. oktober: Skolen deltager i gymnasieskolernes mesterskaber i håndbold.

- Samme dag var formanden for Dansk Basketball Udvalg, hr. Axel Poulsen, i Stenoklubben for at træne spillerne. Hr. Poulsen har vist skolen den velvilje flere gange i vinterens løb at give instruktioner for eleverne. I gs på hjemstavnskursion til Helsingør med p. Heggum.
15. oktober: Eleverne Per Darville (3. m) og Henrik Ærenlund (I gs) deltager i Niels Steensen festlighederne i Firenze.
- 17.—31. oktober: Forældremøde, ved hvilket der gøres rede for skolens statstilskud. Demonstration af skolens nye tonefilmsanlæg.
28. oktober: Rektor og skolens sekretær, mag. Haarsted er til møde i undervisningsministeriet og opnår tilsagn om væsentligt forbedret statstilskud. Samme dag godkender ministeriet, at lærer, mag. art. Hans Bang benævnes adjunkt fra 1. august s. a. at regne.
24. november: Alliance Française tildeler efter indstilling elev i III gs Mimi Dernehl den årlige bogpræmie.
11. december: Gymnasiebal.
7. december: Skolens årsfest, i hvilken anledning der holdes fri.
8. december: Juleafslutning. Eleverne fremfører korsange og sketches under ledelse af hr. Paul Biener.
22. december: Hs. Excellence Biskop Suhr overrækker lederen af Det danske Spejderkorps' ulveførertræning, flokfører ved skolens ulveflok, frk. Ruth Olsen, den pavelige orden »Pro Ecclesia et Pontifice«.
10. januar: Fhv. lærer Johnsen fejres ved en lille festlighed af skolens lærere i anledning af, at han har modtaget »Pro Ecclesia et Pontifice«.
19. marts: I anledning af 100 års dagen for dogmet om Jomfru Marias uplettede undfangelse holdes en mindehøjtidelighed i Den røde Sal.
25. marts:

Elevliste pr. 1. september 1953

I. mellemskoleklasse a. (19).

Kurt Andersen. Niels Schiottz Andersen. Hans Viggo Bröchner. Keld Raff Christensen. Peter Armfelt Dahl. Ole Frosig. Benny Sjöstrand Hansen. Peter Hvitfeldt Hansen. Peter Hieronimussen. Niels Peter Jensen. Jens Peter Jonsen. Lars Kofod. Jørgen Bendix Larsen. Peter Just Leudesdorff. Erik Heine Nyfeldt. Hasse Stentoft Petersen. Preben Teles. Klavs Petri Tonnesen. Georg Witte.

I. mellemskoleklasse b. (23).

Kjeld Axel. Max Bührmann. Søren Drews-Petersen. Carsten Hald. Flemming Heinze. Erik Huss-Nielsen. Niels-Erik Jelhof Jensen. Vagn Johansen. Søren Helmuth Johnsen. Bjarne Jørgensen. Kjeld Kluge. Steffen Kragh. Hans Christian Lind. Jørgen Hartvig Nielsen. Joe Odgaard. Ole Host Pedersen. Knud Ørsted Rasmussen. Ole Rasmussen. Alex Riel. Ernst Simonsen. Steffen Storm. Jan Szymanski. Jørgen Toft.

II. mellemskoleklasse. (29).

René Albeck. Carsten Andersen. Ole Berg. Hans Blaksteen. Axel Brændeholm. Jan Bøg-Jepesen. Ole Diurhuus. Christian Edelmann. Jørgen Erichsen. John Erlandsen. Gert Frederiksen. Martin Ghisler. Werner Glam-Jensen. Peter Hernøe. Claus Iversen. Torben Jensen. Henning Jerichau. Bent Lange. Morten Lind. Svend-Erik Moth-Lund. Nels-Erik Møller. Torben Skovlund Olsen. Torben Nedergaard Pedersen. Karl Rasmussen. Helge Schandorff. Jørgen Thorsen. Finn Weirum. Ole Westergaard.

III. mellemskoleklasse. (18).

Arne Albrechtsen. Lasse Bachmann. Kurt Barfred. Lars Blinkenberg. Dario Campeotto. Peter Campolin. Per Darville. Rasmus Donsby. Roy Frimann. Jens Hammer. Torlak Stockholm Jensen. Jens Klarskov Jeppesen. Christian Lauenborg. Erik Møller. Ib Odgaard. Aksel Olsen. Flemming Therkildsen. Knut Wolffbrandt.

IV. mellemskoleklasse. (16).

Hans Buchholtz. Stefan Clausen. Henning Foged. Leif Hartvigsen. Per Hoyer. Jens Kostrup. Niels-Peter Madsen-Osterby. Henning Mondrup. Peter Omann. Jørgen Pedersen. Georg Petersen. Preben Reimer. Bent Reinhardt. John Römpler. Ralph Römpler. Flemming Schönbeck.

I. gymnasieklasse. (15).

Poul Arndal. Jette Ascanius. Christian Goos Flagstad. Bent Frøhlke. Kirsten Günther. Karen Rose Henriksen. Inge-Lotte la Cour-Manslev. Birger Valentin Müller. Hjørdis Nielsen. Jens Freddy Nielsen. Yvonne Noiesen. Fulvia Odorico. Bendt Petersen. Holger Wolsing. Henrik Årenlund.

II. gymnasieklasse. (5).

Inge-Lise Jensen. Anne-Lise Langer. Mona Melchiorson. Jan Pinborg. Sven Erik Werner.

III. gymnasieklasse. (8).

Eli Christensen. Mimi Dernehl. Anna Ferry. Vivi Messerschmidt. Ann-Merete Risom. Freddie Scheidig. Eric Schmidt. John Schmidt.

Examina 1953:

Nysproglig studentereksamen:

Uffe Ravnskov	13,43	mg ÷
Benito Scocozza	13,27	mg ÷
Jørgen Veith	13,33	mg ÷
Yngve Verwohlt	12,47	g+

Realeksamen:

Ole Bang	13,23	mg ÷
Age Eding	12,98	g+
Erik Elnebo	13,53	mg ÷
Chr. Goos Flagstad	13,14	mg ÷
Claus Holbek	12,54	g+
Max Stokholm Jensen	12,97	g+
Per Kam	12,47	g+
Erik Kluge	12,11	g
Carlos Møller	13,03	mg ÷
Jørgen Nyborg	13,17	mg ÷
Flemming Ishøj Petersen	13,72	mg
Hannes Wolffbrandt	13,93	mg
Henrik Ærenlund	13,50	mg ÷

Mellemskoleeksamen:

Ove Andersen	13,54	mg ÷
Vincent Kærager Christensen	12,86	g+
Otto Hansen	14,34	mg+
Paul Johansen	12,73	g+
Kjeld Knudsen	13,04	mg ÷
Jens Freddy Nielsen	13,41	mg ÷
Bendt Petersen	14,18	mg+
Jan Hummer Petersen	13,82	mg
Preben Therkildsen	12,42	g+
Uffe Tolderlund	11,98	g

Årets arbejde

RELIGION

Katolske elever:

1. ma. (Heggum) Troen, Gud, skabelsen, syndefaldet og forløsningen. Mathæusevangeliet.
1. mb. (Heggum) Som 1. ma.
2. m. (Keller) Katolsk katekismus: Kirken, sakramenterne. Ny Testamente: Apostelgerninger.
3. m. (Dorn) Sakramenterne. Det rituelle offers væsen og formål. Den hl. messe som Kristi og Kirkens offer. Træk af den romerske messes historie. Messebogen. Kirkeåret.
4. m. (Dorn) Ægteskabet. Præstevielsen. Elementær apologetik: Gud, skabelsen; mennesket og dyret, udviklingslæren; sjælens eksistens og udødelighed; livets formål; religionens væsen; åbenbaringen; evangeliernes historiske troværdighed; Jesus Kristus som Gudmenneske; den katolske kirke. Korfattet bibelkundskab: inspiration, bibelkritik m. m. Gennemgang af udvalgte tekster fra Ny Testamente.
- I. s. (Wolfisberg) Læren om Kirken, sakramenterne, især ægteskabet. Udvalgte stykker af Ny Testamente gennemgået og læst i ny oversættelse af Peter Schindler.
- II. s. (Wolfisberg) Som I. s.
- III. s. (Wolfisberg) Som I. s.

Ikke-katolske elever:

1. ma. (Due) De gammeltestamentlige fortællinger på grundlag af Bentzen, Glahn og Frigast Hansen: Israels folk, fra „Skabelsen“ til „Det babyloniske fangenskab“.
1. mb. (Due) Som 1. ma.
2. m. (Due) De gammeltest. fort. på grundlag af Bentzen m. fl., fra „Det babyloniske fangenskab“ til Jesu fødsel. De nyttestamentlige fort. på grundlag af Bentzen m. fl.: „Jesus og hans apostle“ og Nye Testamente.
3. m. (Due) Bentzen m. fl.: „Jesus og hans apostle“ og „Nye Testamente: Jesu lidelseshistorie; apostlenes gerninger. Gennemgang af den kristne kirkes gudstjeneste.
4. m. (Due) Den kristne kirkes historie på grundlag af Maltesen og Heltoft: „Kirkehistorie for skole og hjem“.
- I. s. (Due) Gennemgang af den kristne tros lære. Samtaler om aktuelle religiøse og etiske problemer.
- II. s. (Due) Som I. s.
- III. s. (Due) Som I. s.

DANSK

- I. ma. (Bang) Clausen og Hansen: Dansk læsebog I. Jensen og Noesgaard: Øvelsesstykker i dansk sproglære. Oplæst for klassen: Kristen Bloks ungdomsstreger samlet af „Mit livs eventyr“. 2 ugentlige stile (Genfortælling, diktat, enkelte fristile).

1. mb. (Heggum) Clausen og Hansen: Dansk læsebog I. Analyse efter læsebogen og Jensen og Noesgaard: Øvelsesstykker i dansk sproglære. Oplæsning af stykker af Blicher, Ingemann o. a. 1 ugentlig diklat, 1 ugentlig genfortælling eller fristil.
2. m. (Nielsen) Clausen og Hansen: Dansk læsebog II, 11. udg., pp. 3—11, 17—25, 36—40, 43—52, 69—72, 80—104, 112—121, 143—166, 176—183. Jensen og Noesgaard: Øvelsesstykker i dansk sproglære. Oplæst for klassen: Oehlenschlägers „Aladdin“. Sigurd Müller, Mytologi. Genfortællinger, fristile og diktater.
3. m. (Bang) Clausen og Hansen: Dansk læsebog III, 11. udg.: s. 3—20, 36—55, 81—98, 102—06, 112—22, 142—64, 179—90. Oplæst fort. af Blicher, Drachmann og Johs. V. Jensen. P. Christensen: Svensk læsebog. 18. udg.: s. 5—11, 13—25, 38—39, 69—73, 78—80. 3 stile om måneden.
4. m. (Nielsen) Clausen og Hansen: Dansk læsebog III, 12. udg., s. 3—5, 14—19, 35—40, 49—70, 84—94, 112—118, 156—165, 167—184, 231—240, 265—277. Jensen og Noesgaard: Øvelsesstykker i dansk sproglære. Holberg: Jeppe paa Bjerget. Hostrup: Genboerne. P. Christensen: Svensk læsebog, 16. udg., s. 27—35, 55—73, 83—95, 121—123. 2 genfortællinger og 1 fristil pr. måned.
- I. s. (Heggum) Falkenstjerne og Borup Jensen: Hbg. i dansk litteratur forfra til Oehlenschläger. Erasmus Montanus. Kærlighed uden strømper. Jammersmindet. Månedslæsning: Madame d'Orla, Nøddebo Præstegaard, Legetøj, Fiskerne. Aksel K. Jørgensen. Dansk litteraturhistorie forfra til Oehlenschläger, Norrøn litteratur. Modersmålskundskab efter Oxenvad, Vort sprog og Otlar Jensen: Dansk grammatik for gymnasiet. Rehling og Hasselberg: Svenske forfattere, s.: 177—193, 197—200, 206. Wilson og Egeland: Norsk for gymn. 14 stile.
- II. s. (Bang) Falkenstjerne og Borup Jensen: Hbg. i dansk litteratur I og II fra Ewald til Andersen incl.; tilsv. i Aksel K. Jørgensen: Da. litthist. Oehlenschläger: Hakon Jarl. P. Møller: En dansk students eventyr. Rehling: En landsbydegns dagbog. Oxenvad: Vort sprog I, 6. udg.: §§ 8—29, 66—108, 128—43. Rehling og Hasselberg: Svenske forfattere: pp. 7—36, 49—51, 107—08, 111—12, 115—17, 124—28, 165—66. — 12 stile. Månedslæsning: Helge. En Sjæl efter Døden.
- III. s. (Bang) Falkenstjerne og Borup Jensen: Hbg. i dansk litteratur II og III: fra Goldschmidt og ud. Tilsv. i Aksel K. Jørgensen: Da. litthist. Ved Vejen. Vildanden. Niels Lyhne. Oxenvad: Vort sprog I, dialekter samt repetition. Rehling og Hasselberg: Svenske forfattere, pp. 57—81, 170—73. 9 stile.

ENGELSK

1. ma. (Grandt Hansen) Friis-Hansen og Nielsen: Engelsk læsebog for mlsk. I med tilhørende øvelseshefte. Skriftlige øvelser på skolen.
1. mb. (Grandt Hansen) Som 1. ma.
2. m. (Pauli) Friis-Hansen og Nielsen: Engelsk læsebog for mlsk. II med tilhørende øvelseshefte. Skriftlige øvelser på skolen.
3. m. (Dorn) Friis-Hansen og Nielsen: Engelsk læsebog for mlsk. III med tilhørende øvelseshefte. Skriftlige øvelser på skolen.
4. m. (Grandt Hansen) Friis-Hansen og Nielsen: Engelsk læsebog for mlsk. IV med tilhørende øvelseshefte. Skriftlige øvelser på skolen.

- I. s. (Grandt Hansen) Mogensen og Rosenmeier: A Modern English Omnibus, 2 ed. Sheriff: Journey's End (ved Skovgaard). Stigaard: The Dickens Reader: Dotheboys Hall. Brier: Engelske stiløvelser for gymn. I og II som daglig mundtlig og ugentlig stiløvelse. Brier: Eng. gramm.
- II. s. (Grandt Hansen) Stigaard: The Dickens Reader pp. 50—114. Herløv: The British Spirit stk. 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 29 (delvis). Two Centuries of English Poetry pp. 5—29. Fjortendagslæsning: Thornton Wilder: The Bridge of San Luis Rey. Somerset Maugham: Mr. Know All, The Human Element, The Circle. Brier: Eng. stiløv. f. gymn. I og II. Herløv: Eng. gramm.
- III. s. (Grandt Hansen) Shakespeare: Macbeth. Two Centuries of English Poetry pp. 30—32; 36—38.08; 39—58; 66—67; 69,26—72; 75—77,14; 79—83.08; 84—88,16; 94,29—104,15; 107—111,08; 112—115,08; 116—119,04; 119,17—122,05; 123—123,14; 124,14—130, 142—168. Shaw: Arms and the Man. Brier: Eng. stiløv. f. gymn. Herløv: Eng. gramm. Studentereksamensopgaver: oversættelser.

TYSK

2. m. (Kallan) Kaper og Nielsen: Deutsch I, 6. udg. v. Lasthein og Skov. Skriftlige øvelser på skolen.
3. m. (Kallan) Kaper og Nielsen: Deutsch II, 4. udg. v. Lasthein og Skov. Skriftlige øvelser på skolen.
4. m. (Kallan) Kaper og Nielsen: Deutsch III, 4. udg. v. Lasthein og Skov. Grammatik og stiløvelse efter øvebog til samme. Skriftlige øvelser på skolen.
- I. s. (Kallan) Gad: Moderne tyske noveller. Hans Carossa: Aus Kindheit, Jugend und aus dem Kriege (udg. v. Winkler). Gad og Moe: Tysk stiløvelse for gymn., stk. 1—36 som mundtlig stiløvelse. Ugentlig stil (oversættelse, genfortælling). Gad: Kortfattet tysk grammatik.
- II. s. (Kallan) Lessing: Emilia Galotti (udg. v. Hendriksen) Branner og Størmoser: Deutsche Klassiker pp. 85—119. Sigtryggson og Rossen: Deutsche Kultur- und Charakterbilder stk. 1—7, 10—14, 16, 20—23, 26, 27. Gad og Moe: Tysk stiløvelse f. gymn., stk. 37—65 som mundtlig stiløvelse. Ugentlig stil (ovs., genf.). Gad: Kortfattet tysk gramm.
- III. s. (Roos) Lessing: Emilia Galotti. Faust I v. 1—32, 243—807, 1530—1867, 2677—3216, 3375—3834, 4405—4616. Carossa: Aus Kindheit, Jugend u. aus dem Kriege (udg. v. Winkler) pp. 5—36. Gad: Deutsche Gedichte (1949, 4. udg.) pp. 12—13, 22—23 fo., 27—31 m., 33—35, 36—39, 41—46, 55—57, 60—66, 89—90, 96—100 fo. Fjortendagslæsning: Werfel: Der veruntreute Himmel. Gad og Moe: Tysk stiløv. f. gymn. Gad: Kortf. ty. gram. En ugentlig stil (ovs., genf.).

FRANSK

- I. s. (Bang) Blinkenberg og Svanholt: Fransk begynderbog, grammatik efter samme. N. Chr. Nielsen: Fransk skolegrammatik §§ 29—30, 48—59, 66—72, 76—86.
- II. s. (Bang) Alain-Fournier: Le grand Meaulnes (udg. v. Sv. Atke). Henriques og Willemoës: Fransk litteratur i udvalg, 3. udg. pp. 17—39, 58—63, 90—161. N. Chr. Nielsen: Fransk skolegrammatik §§ 1—100.

- III. s. (Bang) Tage Brüel: Moderne franske skribenter IV, 4. udg., pp. 11—15, 16—20, 47—56, 77—82, 85—95, 99—114, 117—21. Henriques og Willemôes: Fransk litteratur i udvalg, 3. udg. pp. 6—12, 55—58, 161—181, 198—217, 224—308, 334—39, 344—48. N. Chr. Nielsen: Fransk skolegrammatik. Erik Bruun: Fransk øvehefte.

LATIN

4. m. (Kallan) Mikkelsen: Latinsk læsebog for mlsk., pp. 1—49.
 I. s. (Kallan) Caesars gallerkrig, udg. v. Høeg I, II, IV og af V bog stk. 1—9. Blatt og Hastrup: Latinsk grammatik.
 II. s. (Mackeprang) Ciceros taler i udv. v. L. Høeg pp. 86—131 (in Verrem). Cæsar og andre forfattere i udv. v. L. Høeg pp. 87—91 (Ciceros breve). Blatt og Hastrup: Latinsk grammatik.
 III. s. (Mackeprang) Ciceros taler i udv. v. L. Høeg pp. 51—85 (in Catilinam). Cæsar og andre forfattere i udv. v. L. Høeg pp. 92—100. (Ciceros breve). Blatt og Hastrup: Latinsk grammatik.

OLDTIDSKUNDSKAB

- I. s. (Mackeprang) Iliaden (v. Østergaard) I, VI, IX, XXII, XXIV. Odysseen V, VI, IX, XI, XX, XXI, XXII, XXIII. Herodot: Kong Kroisos.
 II. s. (Mackeprang) Aischylos: Perserne (ovs. v. Niels Møller). — Sophokles: Antigone (ovs. v. Niels Møller). Oldtidens kunsthistorie med billedgennemgang efter Bruhu og Hjortso.
 III. s. (Mackeprang) Udvalg af Platons skrifter v. Foss og Krarup pp. 19—126 (Sokrates' forsvarstale, Kriton, Faidon, Menon).

HISTORIE

1. ma. (Nielsen) Schmidt: Historie for mlsk. I: Oldtid og middelalder til Araberne.
 1. mb. (Nielsen) Som 1. ma.
 2. m. (Nielsen) Schmidt: Historie for mlsk. I: Araberne til reformationen.
 3. m. (Nielsen) Schmidt: Historie for mlsk. IIA: Reformationen til 1814.
 4. m. (Nielsen) Schmidt: Historie for mlsk. IIB: 1814 — bogen ud.
 I. s. (Mackeprang) Arentoft: Verdenshistorie for gymn. I og II, 1. Kierkegaard og Winding: Nordens historie, til 1523. Billedgennemgang efter Bundgaard samt Ilsøe, Andrup og Nørlund.
 II. s. (Mackeprang) Arentoft: Verdenshistorie for gymn. II, 2 og III indtil 1814. Kierkegaard og Winding: Nordens historie, 1523—1814. Billedgennemgang efter Ilsøe, Andrup og Nørlund. Speciale: Dansk stilhistorie på grundlag af H. H. Engquist: Dansk stilhistorie.
 III. s. (Mackeprang) Arentoft: Verdenshistorie for gymn. 1814—ud. Kierkegaard og Winding: Nordens historie 1814—ud. Billedgennemgang efter Ilsøe, Andrup og Nørlund. Kretschmer og Lindhardt-Hansen: Samfundslære for gymn.

GEOGRAFI

1. ma. (Haarsted) Bruun og Bøcher: Geografi f. mlsk. I: til Alperne.
 1. mb. (Haarsted) Som 1. ma.

2. m. (Haarsted) C. C. Christensen: Geografi f. mlsk. I: Alperne—ud. II: Afrika.
3. m. (Haarsted) C. C. Christensen: Geografi f. mlsk. II: Vinde og regn i Troperne til Nordamerika. Desuden Sydamerika, Mellemamerika og Vestindiske øer.
4. m. (Haarsted) C. C. Christensen: Geografi f. mlsk. II: Fra Nordamerika til Almindelig geografi (læsestof) med undtagelse af Sydamerika.

NATURFAG

- I. s. (Wolfisberg) Reumert og Tscherning: Geografi med naturlære: astronomi incl.
- II. s. (Haarsted) Reumert og Tscherning: Geografi med naturlære: fra Klima og plantebælter—bogen ud.
- III. s. (Haarsted) Wesenberg Lund: Biologi for gymn. Krogh og Brandt Rehberg: Menneskets fysiologi.

NATURHISTORIE

1. ma. (Stoltenberg) Stockmarr og Bøving-Petersen: Zoologi for mlsk. I: Fugle til krybdyr. Balslev og Simonsen: Botanik for mlsk. I.
1. mb. (Stoltenberg) Som 1. ma.
2. m. (Stoltenberg) Stockmarr og Bøving-Petersen: Zoologi for mlsk. I: Krybdyr—bogen ud. Balslev og Simonsen: Botanik for mlsk. II.
3. m. (Haarsted) Stockmar og Bøving-Petersen: Zoologi f. mlsk. II: Forfra til vandmanden. Balslev og Simonsen: Botanik f. mlsk. III.
4. m. (Haarsted) Stockmar og Bøving-Petersen: Zoologi f. mlsk. II: Vandmanden—bogen ud. Balslev og Simonsen: Botanik f. mlsk. IV.

NATURLÆRE

1. ma. (Haarsted) Sundorph: Fysik for mlsk. I: til magnetisme.
1. mb. (Haarsted) Som 1. ma.
2. m. (Haarsted) Sundorph: Fysik for mlsk. I: fra magnetisme—bogen ud.
3. m. (Haarsted) Pii Johannessen og Rancke Madsen: Kemi for mlsk.
4. m. (Wolfisberg) Sundorph: Fysik for mlsk. II: Mekanik, lydlære, lyslære. Stockmarr og Bøving-Petersen: Zoologi for mlsk. II: Biokemi pp. 79—84 med tilhørende øvelser.

REGNING OG MATEMATIK

1. ma. (Nielsen) Christensen og Marcussen: Regning i 1. mellem.
1. mb. (Nielsen) Som 1. ma.
2. m. (Eriksen) Friis-Petersen og Jessen: Mellemskolens ny regnebog II. Friis-Petersen, Jensen og Jessen: Mellemskolens ny geometri pp. 1—50. Jessen og Smith: Aritmetik for mlsk. I.
3. m. (Pauli) Friis-Petersen og Jessen: Mellemskolens ny regnebog III. Friis-Petersen, Jensen og Jessen: Mellemskolens ny geometri pp. 51—88. Jessen og Smith: Aritmetik for mlsk. II.
4. m. (Eriksen) Friis-Petersen og Jessen: Mellemskolens ny regnebog IV. Friis-Petersen, Jensen og Jessen: Mellemskolens ny geometri pp. 89—114. Jessen og Smith: Aritmetik for mlsk. III.

- II. s. (Eriksen) Mogensén: Matematik for det sproglige gym.: Fra trigonometri—bogen ud.

SKRIVNING

1. m., 2. m., 3. m. (Nielsen) Skriveøvelser efter Pedersen og Thomsens skrivebøger.

TEGNING

1. m. (Kellermann) Perspektivøvelser. Mønstertegning.
2. m. (Kellermann) Perspektivøvelser. Mønstertegning. Skyggelægning.
3. m. (Kellermann) Modeltegning. Fritegning.

LEGEMSØVELSER

1. m., 2. m., 3. m., 4. m., I. s., II. s., III. s. (Tümmler) Gymnastikken har været bygget på Richardt Pedersen og Alfred Andreassens bog „Gymnastik for drenge“ med rig afveksling mellem fritstående øvelser og redskabsøvelser samt forskellige lege og boldspil. I sommerhalvåret er der spillet håndbold.
I. s., II. s., III. s. (Frøtorp Knudsen) Pige-gymnastik.

SANG OG MUSIK

1. m., 2. m., I. s., II. s., III. s. (Biener-Larsen) Der er til brug ved morgen- og kirkesang indøvet en række salmer og sange. I samtlige klasser er der drevet horelære og undervist i stemmedannelse. — De yngste klasser har spillet blokfløjte, og i gymnasiet er der undervist i musikhistorie med demonstration på klaver og grammofon.

Boglån.

Alle elever kan efter anmodning ved indmeldelsen deltage i boglånet. Bøgerne skal afhentes og afleveres på det af skolen forlangte tidspunkt. De skal umiddelbart efter modtagelsen indbindes forsvarligt og forsynes med navn, klasse og skoleår på den bag i bogen indklæbede mærkat.

Der må ikke noteres i bøgerne, og ødelagte bøger skal erstattes til fuld bogladepris.

Priser for boglånet:

Mellemskolen: 25 kr. årligt, at betale med 10 kr. ved modtagelsen og 5 kr. på opkrævning i månederne september, maj og juni.

Realklassen: 30 kr. årligt, at betale med 15 kr. ved modtagelsen og 5 kr. på opkrævning i månederne sept., maj og juni.

Gymnasiet: 60 kr. årligt, at betale med 30 kr. ved modtagelsen og 10 kr. på opkrævning i månederne sept., maj og juni.

Overtrædelse af ovenstående regler medfører fortabelse af låneret.

Eksamensopgivelser

Mellemskoleeksamen

DANSK

Jeppé på Bjerget. Clausen og Hansen: Dansk læsebog f. mlsk., 12. udg.: Kong Kristian. — Kjartan hos Olaf Tryggvesen. — Dagmarviserne. — De tvende kirkelårne. — Sjælland. — Våbendragereens ed. — Tømmerpladsen. — Bjørn Sivertsens brudefærd. — Den store Bjørns endeligt. — Den sidste parade. — Mortens juleaften. — Christiern den Anden på Lillebælt. — Holberg i Holland og England. — Arne og Eli. — Rasmus Rask. — Historien om en moder. — Nattergalen. P. Christensen: Svensk læsebog, 16. udg.: Björken och stjärnan. — Sven Duva. — Brobyprästen. — Flykten till Egypten.

ENGELSK

Friis-Hansen og Nielsen: Engelsk f. mlsk.: stk. 3, 4, 7, 8, 10, 18, 19, 20, 22, 27, 28, 29, 31.

TYSK

Kaper og Nielsen: Deutsch III, 4. udg. v. Lasthein og Skov: stk. 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 15, 17, 18, 20, 23, 25, 27, 30, 32, 35, 39, 40.

HISTORIE

Schmidt: Historie f. mlsk. II B. v. Oluf Jonsen: 1814—Anden verdenskrig.

GEOGRAFI

C. C. Christensen: Geografi f. mlsk., 18. udg.: Nordamerika — Danmark — Færøerne — Island — Norge — Sverige — Finland.

NATURHISTORIE

Stockmarr og Bøving-Petersen: Zoologi II: fra orme og bogen ud. Balslev og Simonsen: Botanik IV.

NATURLÆRE

Sundorph: Fysik f. mlsk. II: Mekanik — Lydlære — Lyslære.

REGNING OG MATEMATIK

Friis-Petersen og Jessen: Mlsk.'s ny regnebog IV. Friis-Petersen, Jensen og Jessen: Mlsk.'s ny geometri: Fra areal og bogen ud. Jessen og Smith: Aritmetik f. mlsk. III.

LATIN

Kr. Mikkelsen: Latinsk læsebog f. mlsk.: stk. I—XXXII.

Studentereksamen

Den nysproglie linie

DANSK

Erasmus Montanus. En dansk students eventyr. Vildanden. Litteraturhistorie efter Aksel Jørgensen. Litteraturprøver efter Falkenstjerne I, 7. udg., II, 6. udg., III, 6. udg.: I: Af: Den høies Ord. — Sønnetabel. — Germand Gladensvend. — Dronning Dagnars Død. — Ebbe Skammelsen. — Af: Peder Paars, Anholt. — Om at gruble udi Religions Sager. — Om selsomme Ægteskab. — Om mig selv. — Af: Svane-Sang: Her vil ties, her vil bies. — Aria, Den kiedsom Vinter. — Rungsteds Lyksaligheder. — Til min M***. — Guldhornene. — Morgen-Vandring. — Strandbakken ved Egelykke. — Paaske-Liljen, Indledning. II: Bekiendelse. — Trækfuglene, Præludium. — Af: En sjæl efter døden. — Posthuset i Hirschholm. — Af: Adam Homo, Adam tager sit parti. — Klokken. — Af: Phantasterne. III: „Det uendeligt Smaa“ og „Det uendeligt Store“ i Poesien. — Af: Fru Marie Grubbe, Den fjortenårige Marie Grubbe. — Engelske Socialister. — Farlige Drømme. — Af: Ved Vejen — Confeiteor. — Bekendelse. — Kirstens sidste Rejse.

(I *modersmålskundskab* er anvendt Oxenvad, Vort sprog I, 6. udg. Tekster efter Falkenstjerne I-III, udg. som ovenfor: I: Runeindskrifter; Af: Skånske Lov; Jyske Lov, Fortalen; Af: Harpestræng, Urtebog og Stenbog; Af: Lucidarius; Af: Ældste danske Bibel; Af: Christian d. III's Bibel; Palladius, Om at selte børn thill schole; Leonora Christina, Af: Jammers-Minde; Af: Johan Monrads Selvbiografi. Af: Barselstuen: Om Rudbecks Atlantica; Sneedorff, Af: Den patriotiske Tilskuer; Ewald: Arendse; Baggesen: Manheim. II: Blicher: Sældaaten. III: Karl Larsen: Af: Uden for Rangklasserne. Aakjær: Jen' Hjemm'; Garborg, Af: Haugtussa, Indledningsdigt, Af: Jol-Laget; Ømål. Oxenvad, Vort Sprog II: Præmisserne til en landsretskendelse. *Svensk*: Rehling og Hasselberg; Sv. forf. i udv. pp. 7—36, 48—51, 57—81, 107—108, 111—112, 115—117, 124—128, 165—166, 170—173, 177—193, 197—200, 206).

ENGELSK

Macbeth, II samt IV, 1 og 2. Two Centuries of English Poetry 10—13, 54—58, 66—67, 69—72, 75—77, 145—50, 153—57. Arms and the Man 40—52, 09. Dickens Reader 3—14, 74, 16—81, 09; 103—14. British Spirit 79—88, 92—94, 103—06, 108—14.

Desuden læst i de tre klasser: Rosenmeier: A Modern English Omnibus. Sherriff: Journey's End. Graham Greene: The Power and the Glory.

TYSK

Emilia Galotti I, 1 og 4; III, 4 og 5; IV, 7; V, 5. Faust v. 1—32, 243—385, 606—807, 3025—3072, 3414—3619. Gad: Deutsche Gedichte 12—13, 22—23, 27—30m, 34—35, 36—39, 55—57, 60—66, 96—98. Deutsche Klassiker 88—93, 107—113, 145—151. Carossa: Aus Kindheit, Jugend usw. 9ø—11m. Kultur- und Charakterbilder stk. 5 (II), 7 (pp. 69, 17—ud), 8.

Desuden læst i de tre klasser: Gad: Moderne tyske noveller. Werfel: Der veruntreute Himmel.

FRANSK

I de tre klasser læst: Blinkenberg og Svanholt: Fransk begynderbog. Alain-Fournier: Le grand Meaulnes (udg. v. Atke). Henriques og Willemoës: Fransk litteratur i udvalg pp. 6—12, 55—63, 90—111, 115—181, 198—217, 224—312, 334—339, 344—348. Brüel: Moderne franske skribenter IV, 4. udg. pp. 11—20, 47—56, 77—121. N. Chr. Nielsen: Fransk skolegrammatik. Bruun: Fransk øvehefte.

LATIN

Høeg: Cicero pp. 75—79, 86—131.

OLDTIDSKUNDSKAB

Iliaden: XXII, XXIV. Odysseen: IX. Aischylos: Perserne. Herodot: afsn. III. Platon: Sokrates' forsvarstale og Faidon. Billeder: Bruhn og Hjortso: Kretmyk. kunst. fig. 21—37, Akropolis 93, 95—113, Olympia 114—122, Delfi 123—24, Teatret 125—29. Geometrisk figur, Apollo fra Tenea, Kore, Vognstyren, Diskoskasteren, Spydbæreren, Knidiske Afrodite, Dipylonvase, Rødfigurs vase, Døende galler.

HISTORIE

Verdenshistorie ca. 1600—1789, 1914—1939. Norden 1380—1720. Danmark 1848—1939. Samfundslære (Kretschmer og Lindhardt-Hansen) kap. I og IX. *Speciale:* H. H. Engqvist: Dansk stilhistorie.

NATURHISTORIE

E. Wesenberg Lund: Biologi for gymnasiet. Krogh og Brandt Rehberg: Menneskets fysiologi. (Læsestof: Centrernes fordeling, Nervesystemets livsbetingelser, Bevægelsesfysiologi, Sansefysiologi til hørelse, Stemmen, Sprogets lyde, Pupilbevægelser—bogen ud).

Den afsluttende prøve efter udgangen af II. gymnasieklasse.

II s.

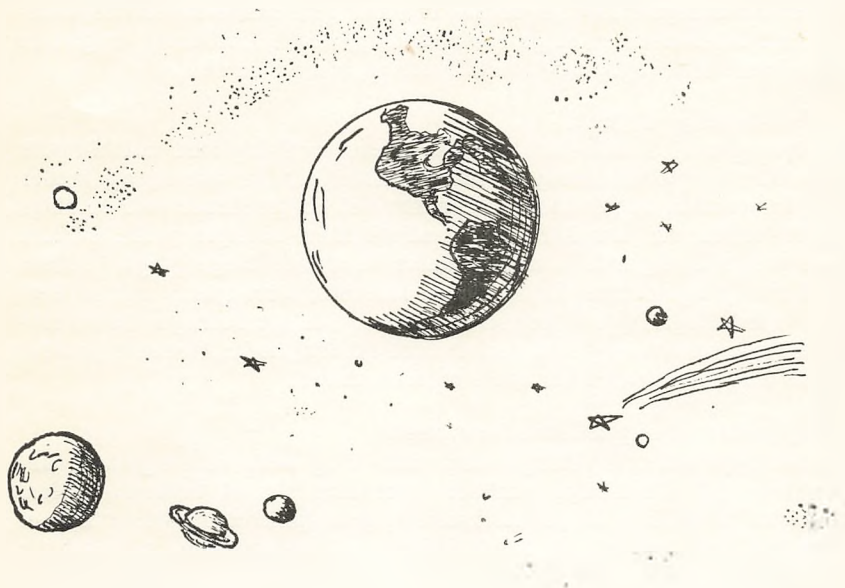
GEOGRAFI MED NATURLÆRE

Reumert og Tscherning: Geografi med naturlære f. d. spr. gymn., 2. udg. pp. 4—258. (Læsestof: pp. 56—60, 100—08, 122—29, 198—204, 207—19, 241—47, 253—bogen ud.)

MATEMATIK

Mogensen: Mindre lærebog i matematik stk. 1—21, 26—37, 46—47, 82—126.

En kristen ser på udviklingslæren.

Året 1859 er på flere måder bemærkelsesværdigt. I dette år anerkendtes efter en længere international pennefejde den franske forsker **Boucher de Perthes**'s opdagelse af præhistoriske menneskers redskaber og våben i Sommedalen. Samme år udkom **Fuhlrott**'s beskrivelse af det første Neandertalkranium. Dermed begyndte videnskaben at afsløre fjerne årtusinder af menneskeslægtens historie, årtusinder, der lidt efter lidt skulle blive til titusinder og hundredtusinder. I samme år udsendte **Charles Darwin** sin bog »On the Origin of Species by Means of Natural Selection« og **Karl Marx** »Zur Kritik der politischen Ökonomie«, en bog, der omplantede udviklingstanken på det økonomiske område. Samme år endelig opdagede **Kirchhoff** og **Bunsen** spektralanalysen, som skulle muliggøre udviklingstankens sejrsgang indenfor astronomien.

De nævnte og lignende bøger og opdagelser på denne tid var symptomer på en strømkeæntning. Den nye, antiromantiske, antispekulative strømning, der kaldte sig positivisme, var ved at få en afgjort materialistisk vending. Denne materialisme kom til at beherske Europas åndelige liv i den kommende menneskealder. I denne materialistiske livsopfattelse stod udviklingstanken som en af hovedstøtterne. Hidtil havde den kun været et virtuost håndteret redskab i **Hegels** idealistiske spekulationer; men nu steg den ned til jorden og fik her i vor jor-

diske konkrete virkelighed en uanet gennemslagskraft. Få ideer har som denne formået at fængsle læg og lærd. Materialismens lægprædikanter udmøntede den i slagord som: »Alt har udviklet sig«, »En skaber er overflødig«, »Religion er et tilbagelagt videnskabeligt standpunkt«, »Fra amøben til mennesket« eller »fra urtågen til mennesket« er især den populære marxismes lære og forudsætning. Deri er marxismen konsekvent: Hvis der ikke findes andet end denne synlige verden, så er udviklingstanken det eneste, der kan give denne materielle atom-bunkes foreteelser en slags sammenhæng; denne forklaring er ganske vist overfladisk og ganske utilstrækkelig, som vi nu skal se.

Videnskabelige dogmer.

Men også i videnskaben blev der drevet misbrug med udviklingens idé. Når en videnskabelig idé bliver mode, danner retning og breder sig fra område til område, forekommer den let forskerne som en slags trylleformel, der kan åbne alle tankens hidtil stængte porte; så kan det let hænde, og er det i dette tilfælde hændt adskillige gange, at ideen bliver en slags dogme. Kritik af den frabedes, tvivl tysses ned, en nøgtern vurdering af grundene for og imod er ilde set, betragtes som reaktionær, læses ikke og kan derfor intet udrette mod strømmen; jo vist, også videnskabsmænd kan være modens slaver.

Spejderkniv eller præcisionsinstrument.

Den høje kurs, udviklingstanken står i og dens vidtforgreneede anvendelse på alle mulige områder fører med sig, at tankens klarhed kommer til at lide. Et præcisionsinstrument (mikrotom) tjener kun et eneste formål, medens en spejderkniv kan bruges næsten overalt, hvor der skal skæres, skrubes, snittes, bores. Således er videnskabelige begreber desto mindre præcise, jo mere de bruges; og jo vagere de bliver, desto mindre duer de som videnskabelige redskaber. Af denne grund vil det altid være berettiget på ny at klarlægge udviklingstankens rækkevidde og anvendelighed på forskningens forskellige felter.

Udvikling og kristentro.

Enhvert slægtled af tænkende kristne må på ny tage kritisk stilling til de ideer, som tiden enten har fostret eller dog præget med sin ånd. Vi kan inlade os på en sådan kritik uden nogen ængstelse for, at vor tro kunne blive omstyrtet af videnskabens resultater. Naturvidenskaben og trosvidenskaben kan ikke modsige hinanden. Natur og åbenbaring kommer begge fra den samme skabergud, som gennem begge afslører sammen virkelighed for os, en virkelighed, der er en svag afglans af hans uendelige væsens fylde. Gennem naturens udforskning er det meningen, at vi skal søge Gud for om muligt at føle os frem og finde ham (Ap. Gern. 17, 27). Gennem åbenbaringen taler Gud selv til os med en myndighed, der har krav på troens underkastelse. Natur og åbenbaring virker altså i samme retning, så en modsigelse mellem dem er, objektivt set, udelukket. Hvor der synes at være uoverensstemmelser, skyldes de altid subjektive fejlkilder: videnskabsdyrkerens eller teologens manglende indsigt på det ene eller det andet område eller muligvis på dem begge. Udviklingstankens berettigelse og rækkevidde gør ingen undtagelse fra denne regel.

I det følgende søger vi at klarlægge, hvad vor tids naturvidenskab mener at have fastslået angående organismernes udvikling. Dernæst må vi spørge, om den kristne tro modsiger dette?

Forst ser vi på udviklingstanken i almindelighed og skærper vore begreber, før vi anvender dem.

Dernæst spørger vi: Tillader vor tro på bibelens beretning om verdens skabelse os overhovedet at antage nogen udvikling?

Endelig stiller vi samme spørgsmål specielt hvad menneskets skabelse angår: Kan vi gå med til udviklingen af menneskets legeme fra dyriske forfædre?

I.

Skabelse og udvikling.

Udviklingstankens gennembrud i tiden efter 1859 kan, som allerede antydet, kun forstås, når vi kaster et blik på tidens hele åndelige situation. Den spekulative naturfilosofi var brudt sammen; i naturvidenskaberne trængte den rene empirisme sejrrig frem; overalt dukkede i dens kølvand begribeligvis materialistiske tendenser op; samtidig satte i hele Vesteuropa en stærk industrialisering og proletarisering ind og dette affødte igen det »sociale spørgsmål« og marxismen. Kort sagt: det var en ny livsanskuelse, der i brede masser af folket var ved at udkrystallisere sig, en rent verdslig, dennesidig livsopfattelse, der bevidst tog afstand fra al filosofisk spekulation, fra enhver tro på transcendent (oversanselige) årsager eller mål for menneskets liv og var besluttet på at optage kampen for tilværelsen også i det økonomiske liv. Venner som fjender af denne nye livsopfattelse var snart klare over, hvilken enorm betydning Darwins lære kunne få: den gik jo ud på at forklare alt det hensigtsmæssige i naturen som mekanisk nødvendigt resultat af tilfældighedens blinde spil. Lige fra begyndelsen blev derfor Darwins lære grebet som våben i kampen mod Kirken, mod kristen moral og livsopfattelse, så darwinisme og antikristen materialisme kom til at slå næsten som synonyme for vide kredse. Medens på den ene side de dannede forlod kirken, fordi den syntes at kæmpe mod en velbegrundet videnskabelig teori, vænnede marxistiske agitatorer arbejdermasserne til at anse Darwins lære som uigendriveligt videnskabeligt fundament for deres egen økonomiske materialisme. Således sammensvejsedes i årtierne lige før og efter 1900 marxismens økonomiske teorier, arbejderstandens eksistenskamp, antireligiøs materialisme, kamp mod kristen moral og kristne dogmer med Darwins teorier om udvikling ved selektion, udvælgelse. Navnlig Häckel gjorde sig til profet for denne antikristne darwinisme; herhjemme kender vi hans disciple: **Vilhelm Rasmussen, Johannes V. Jensen, Gerhard Heilmann**; i mindre grad og på et mere litterært område **Georg Brandes**.

Dog lad os nu forlade dette antikristne Darwinkompleks og se på selve Darwins teori. Ligesom også lamarckismen er Darwins selektionsteori snarere et knippe ideer end en fast afgrænset lære. Den hviler på tre præmisser:

1. Der produceres et overskud på afkom; de fleste ungingdivider går til grunde, før de når at forplante sig.

2. Arvelige variationer, der giver deres indehavere forskellig egnethed (fitness) til livet i deres omverden.

3. Kampen for tilværelsen vil udslette en større del af de mindre vel egnede end af de bedre egnede individer; disse får derved større chance for at forplante sig: Naturen udvælger dem til at sætte afkom i verden. Idet der nu til stadighed optræder nye variationer, nye egnethedsforskelle, er der herved i selve naturen en mekanisme, der bevirker en langsom omdannelse af alle levende væsener fra det enkle til det indviklede; kort: en udvikling, en evolution.

Alle tre tanker er hver for sig udtryk for længe kendte forhold. Darwins indsats bestod i at svejse dem sammen til et system, der påpeger de i selve naturen virkende kræfter, der kan og må omdanne organismerne.

Darwins selektionsteori er i vort århundrede blevet rettet og videreført på forskellig måde. W. Johannsen påviste, at de såkaldte fluktuerende variationer (bl. a. de små afvigelser mellem søskende af samme forældrepar) ikke nedarves. Derimod er der fundet arvelige forandringer af anlægspræget i stort tal, de såkaldte mutationer. Disse regner den moderne selektionsteori med. Matematiske teorier angående alle de faktorer, der er led i selektionen, er opstillet, og deres gennemregning fører til det resultat, at udviklingen af nye arter vel kan tænkes foregået på denne måde i lange tidsrum. En mutation, der blot har en lille selektionsværdi, udvælger de heldigt muterede individer først ret langsomt, men senere meget hurtigt, så disse til sidst bliver så godt som ene om forplantningen.

I løbet af de sidste 3—4 årtier har arvelighedsforskningen (genetikken) ydet et vægtigt bidrag til selektionsteoriens omdannelse og begrundelse. En af de førende genetikere, N. W. Timoféeff-Ressovsky, nævner som evolutionsfaktorer, der faktisk eksisterer: Mutationer, populationsbølger, isolation (både biologisk og territorial), og selektion. Han kommer (1943) til det resultat: Arternes udvikling kan allerede nu forklares med den eksperimentelle genetiks hjælpemidler og teorier. En anden forsker, W. Ludwig, siger noget mindre optimistisk, men i grunden sagligt overensstemmende med den forrige, at selektionen ikke allerede nu kan siges at være den eneste virkende udviklingsmekanisme. Det er jo ikke blot arternes, men også slægternes, familiernes, klassernes og stammernes udvikling, der står til debat.

Allerede 50 år før Darwin havde Lamarck opstillet en anden teori, der gik ud fra de udviklingsfaktorer, der forventes at virke i selve organismerne: en vis stræben efter de mest hensigtsmæssige tilpasninger, en bevidst eller vel oftest ubevidst trang til visse organers forandring. Mange naturforskere mener, at fremtiden muligvis vil finde en kerne af sandhed i begge de geniale grubleres forklaringsforsøg. (Se udviklingslæren s. 203).

Darwins selektionsteori er altså en velfunderet hypotese. Den kan i mange tilfælde gøre nye arters opståen forståelig. Når det derimod gælder de højere systematiske enheder, slægter, familier, ordener, klasser og stammer, kræver navnlig palæontologerne, der kender det forstenede materiale bedst, en bedre forklaring. Derom står der nu en

livlig strid mellem de to lejre, selektionisterne og palæontologerne. At der har fundet en udvikling sted, antager så godt som alle naturforskere. Hvordan den i enkelthederne er forløbet, og hvilke faktorer der har været bestemmende, det står endnu hen i det uvisse; deri er vi ikke nået ud over mere eller mindre velbegrundede hypoteser. Alle indrømmer også, at hele naturen så vel som hele udviklingen gør indtryk af at være målbestemt, retningsbestemt. Af tilfældigt opståede variationer kan der aldrig komme noget resultat i stadig samme retning. Der hersker derimod ikke enighed, om udviklingen skal opfattes monofyletisk eller polyfyletisk, om altså alle organismer er opstået af een eneste eller flere, enstammet eller flerstammet. Skal dyre- og planterigetets slægtsskabsforhold afbildes som et træ med ret kraftig stamme, fra hvilken så de enkelte klasser, familier, slægter og arter med deres underarter og racer skiller sig ud som stadig flere og tyndere grene og kviste, eller som en busk, hvis stammer alle vokser lige op fra jorden? Eller skal vi måske se helt bort fra en så simpel billedlig gengivelse af slægtskabet, siden en nyere forsker har udtalt, at organismernes stamtræ er et træ, der slet ingen stamme har. Dette er ikke ment som paradoks, men som kraftigt varsko om, at arvelighedsforskningen har påvist, at der mellem nærstående racer og rene linier af samme art findes panmiksi, d. v. s. regellos parring, altså regellos blanding af arvelige anlæg, så slægtskabet ikke kan udredes ved at trække en enkelt linie mellem to nærstående arter, men snarere må afbildes som et netværk, hvis enkelte linier betyder slægtskab, og i hvis skæringspunkter organismernes anlæg skulle anbringes. Kort sagt: Sagen er vist ikke så lidt mere indviklet, end både Darwin og Lamarck og navnlig deres altfor mange optimistiske eftersnakkere troede og anede.

Teori og hypotese.

Medens vi søgte at fastslå, hvad naturvidenskaben er i stand til at oplyse om organismernes udvikling, havde vi flere gange lejlighed til at sætte et skarpt skel mellem forskningsresultater og formodninger, mellem teori og hypotese. Lad mig illustrere forskellen ved et eksempel. Det turde være et uangribeligt forskningsresultat, at blomsterplanter i mange tilfælde er både henvist og tilpasset til insektbestøvning. Derimod kan det kun kaldes en formodning, en hypotese, når H. Müller prøver at forklare disse tilpasninger ved selektion; en anden hypotese går efter **Delpino** ud fra Lamarcks antagelse af en alle levende væsener iboende stræben efter de mest hensigtsmæssige reaktioner på deres omverden; en tredje hypotese er mutationsteorien efter de **Vries**, der fører blomsternes bestøvningsindretninger tilbage til pludselige, springvise, arvelige mutationer både hos planten og hos insektet. Alle tre forklaringer yder en del, men ingen af dem kan forklare hele fænomenet tilfredsstillende. Er de derfor værdiløse? Ingenlunde. De tjener forskningen lige som vejvisere tjener vandringsmanden i en fremmed egn.

I udviklingslæren er hypotesernes antal legio, mens der kun er opnået enighed om forholdsvis få sætninger. I logikkens, sandhedens og redelighedens navn må vi altid lægge stor vægt på denne forskel. En

hypotese er en foreløbig antagelse, der først skal stå sin prøve. Den fører os ikke frem til sikkerhed, men er kun et famlende, usikkert prøvende skridt henimod den. Muligvis vil vi senere engang opdage, at det var et skridt bort fra sandheden. Først når en hypotese har vist sig at holde stik, når den aller og atter viser sig i overensstemmelse med

alle andre sikkert fastslåede kendsgerninger, når flere forskere ad forskellige veje er nået til samme resultat, kan den ikke længere med nogen rimelighed drages i tvivl: Så er hypotesen bleven videnskabelig teori. »Teoria« betyder skuen; skuen af hvad? Af sandheden. Af virkeligheden. En naturvidenskabelig teori fører os så nær til sandheden, som vi her på jorden kan komme.

Den første trosartikel og udviklingen.

Fra denne rent naturvidenskabelige betragtning vender vi os nu til vort egentlige emne. Behøver man at nære principielle betæneligheder overfor enhver slags udviklingsteori? Hvordan stiller den første trosartikel sig til udviklingen?

Gud Fader, den Almægtige, er himlens og jordens skaber. Der står intet heri om, at skaberen må antages at have sat hver enkelt organisme ind i tilværelsen. Alt er skabt af Gud, også alle de nulevende organismer; og dog nedstammer disse fra deres forældre, som er den nærmeste årsag til deres tilværelse. Gud har skabt dem, for så vidt han har skabt det stof, de består af, og udstyret det med de evner og egenskaber, der er forudsætning for, at det kan blive optaget i en organisme og virke med i livsfunktionerne. Alle dyr og planter og mennesker er således skabte, fordi Gud er deres sidste og højeste årsag. Han er *causa prima* — — alle andre naturkræfter og naturting er *causae secundae*, årsager af anden rang, i et andet plan. De virker, men kun for så vidt den primære årsag virkede forud for dem og samtidig med dem. Skabelsesdogmet står altså ikke i modstrid med ud-

viklingen. Men udviklingen kan på sin side heller ikke fortrænge skabelsen.

For at indse dette, behøver man blot at stille det nærliggende spørgsmål: Hvorfor har der fundet en udvikling sted? Og hvorfor førte denne udvikling til harmoni i stedet for til kaos? Man har nogle gange lidet dybsindigt svaret på dette spørgsmål med det kendte ord om »udviklingens almagt«. Man har varieret dette, idet man sagde: Udviklingen foregår efter sine egne love. Stoffets konstitution er sådan, at der ikke kan fremgå andet af det, end det, der virkelig sker. Og fluks opfinder man et nyt ord for denne teori og præsenterer den som den nyeste forklaring på alle naturens gåder. Det nye ord kommer fra Amerika og lyder »emergent evolution«. Denne »emergent« er modeordet, der foreløbig kun beroliger folk, der med Micawber hylder princippet: Noget vil vise sig! Hvad betyder ordet? Man tager en del protoner og elektroner og lukker dem sammen med en portion virkningskvanter — og se, de bliver til atomer, altså til noget helt nyt, noget helt andet og højere. Atomer slutter sig sammen til molekyler, disse til de højmolekulære organiske stoffer, disse alter til celler, væv, organer og organismer, hvoraf der så endelig resulterer familie, folk og stat: hver enhed går op i det næst højere trin og bliver noget helt nyt; dette nye kaldes emergent, fordi det »dukker frem« af det lavere trin.

Kan alt dette forklare udviklingen eller blot livets eksistens? Nej, for det er kun en ny måde at beskrive udviklingen på, idet der ved udvikling forstås hele verdensforløbet, en uoverskuelig proces, et indviklet urværk, hvis hjul på mange måder griber ind i hinanden: Denne helhed kræver svar på spørgsmålet: Hvem har startet det hele? Hvem har ordnet det hele? Skabelsen er ingenlunde overflødiggjort, selv om vi anlog en udvikling fra protonen og elektronen lige til mennesket og samfundet, fra virkningskvanternes frie sammenspil lige til den synlige lovbundne orden. Netop dette er og bliver spørgsmålet: Hvorfor er verden, som den er, og ikke helt anderledes? Hvorfor hersker der orden, harmoni, lovmæssighed? Eller, for at udtrykke samme problem med filosofiens ord: Verden er kontingent, ikke nødvendig sådan, som den er. Den er altså gjort sådan af en årsag udenfor verden: Skaberen. Denne guddommelige skaber har indrettet verden således, at der af enkelte grundstoffers energiudfoldelse kan udvikle sig et harmonisk hierarki af ting og virkninger. Udviklingen forudsætter altså en skaber. Uden ham er den uforståelig.

Et lignende resultat når vi til ad en anden vej, nemlig ved at sammenligne bibelens skabelsesberetning I. Mos. 1,1—2,4 og udviklingslæren.

II.

Bibelens skabelsesberetning og udviklingslæren.

Sikre resultater.

Vort princip tro må vi først fastslå, hvad der almindeligvis antages at være sikkert indenfor udviklingslæren.

Der hersker indenfor de geologiske og biologiske grene af naturvidenskaberne fuld enighed om, at verden er blevet til gennem lange tidsrum. Hvor længe de har varet, er der derimod ikke absolut enig-

hed om. Dog er uenigheden heri ikke større end den må forventes i betragtning af, at det drejer sig om tal, der ligger i nærheden af 2000 millioner år. Radioaktive og massespektroskopiske målinger af et forskningsinstitut i Amerika har givet os et pålideligt middel i hænde til at beregne jordlagenes alder. Det er nu almindeligt antaget, at den nævnte værdi ikke kan være meget forkert. Deraf siges ca. en fjerdedel, 500 millioner år at falde på de forsteningsførende lag, kambrium og opefter; kun een million, rundt regnet, på de forskellige istider, mens tertiærtiden omfatter ca. 60 millioner år.

Dernæst er der fuld enighed om, at mange plante- og dyrearter i tidens løb er dukket op, og at andre er gået under, og at denne opdukken og forsvinden må tilskrives en naturlig udvikling, således, at de nyopdukkende arter er skud på det gamle træ.

Spørgsmålet om, hvordan livet i det hele taget er opstået her på jorden, er en god prøvesten på en naturforskers konsekvens og selvstændighed.

Hvorfra kommer livet?

Det er en given ting, at livet engang må være opstået. Det har ikke kunnet udfolde sig, så længe jordens overfladetemperatur var over hundrede grader. Det nyter heller ikke at tage sin tilflugt til kim, der med meteorers fløj hertil fra verdensrummets dybder. Bortset fra, at dette er så godt som udelukket, løser det jo ikke spørgsmålet om livets oprindelse. For at løse dette spørgsmål griber visse biologer til en for en naturforsker mærkelig udvej: Det kan indrømmes, at livet nu ikke kan opstå af uorganisk stof, siger de. Det er en naturlov, at alt levende stammer fra noget levende: omne vivum ex vivo. Men, fortsætter de, hvem ved, om det altid var sådan? Engang, for lang, lang tid siden må levende protoplasma været opstået af det døde uorganiske stof. Vi indrømmer, at det må være opstået! Men vi må benægte, at det kan være opstået af sig selv; vi forudsætter herved kun den grundsætning, som naturvidenskaben ellers alle vegne lader gælde, nemlig, at de samme årsager, der virker nu, må antages at have virket i tidernes morgen og hidført alle de geologiske etc. forandringer. Da vi nu aldrig iagttaget overgangen fra uorganisk til organisk stof udenfor organismerne, må vi være så konsekvente at drage den slutning: dette er altså umuligt uden en årsags mellemkomst, der selv er levende og dog står over den organiske proces: skaberen. Dette ræsonnement tager vi ikke fra vor troslære, men fra de data, naturvidenskaben stiller til vor rådighed.

Dog afhænger vor tro på Gud ingenlunde af denne vor stillingtagen til spørgsmålet om livets oprindelse. Skulle naturvidenskaben engang nå til at sandsynliggøre levende organismers opståen af det døde stof, så har vor tro intet at indvende imod, intet at frygte af et sådant resultat; blot må vi minde om, at beviser kræves, før vi kan gå med til det. En »tro« på, at livet dog til syvende og sidst må være opstået af det uorganiske stof, fordi man antager, at en overnaturlig årsag aldrig kan gribe ind i naturprocesserne, er et postulat, en metafysisk antagelse, der ikke er dikteret af nogen naturiagttagelse. I hvert fald er

dette ikke et naturvidenskabeligt resultat, hvilket vi her kan nøjes med at fastslå.

Skabelsesberetningen i 1. Mosebog opruller et billede af verdens tilblivelse i seks dage. Hver dag skaber Gud noget nyt i lighed med et menneske, der arbejder fra morgen til aften. Første dag skabes lyset, anden dag himmelhvælvingen, tredje dag land og hav og planter, fjerde dag sol, måne og stjerner, femte dag havdyr og fugle, sjette dag landdyr og mennesket.

For rigtigt at forstå denne beretning må vi have et klart begreb om bibelens

Inspiration.

Vi katolikker holder bibelens bøger for hellige ikke så meget fordi det er kirken, der godkender dem (hvad den også gør), heller ikke, fordi de er uden vildfarelse (hvad de også er), men snarere fordi de er skrevet under Helligåndens inspiration og derfor er forfattet af Gud selv og overleveret os som sådanne guddommelige skrifter af kirken. Den menneskelige forfatter af de hellige bøger er altså et levende redskab, som den guddommelige forfatter betjente sig af for at meddele os mennesker religiøse og moralske sandheder. Gud har både oplyst forfatteren, så han fattede de ideer, der skulle meddeles, og tilskyndet ham til at nedskrive dem og under nedskrivningen bistået ham, så han fik alt det og kun det passende udtrykt, som Gud ville have meddelt. Denne Guds virksomhed kalder vi inspiration.

Heraf ses, at den menneskelige forfatter f. eks. af skabelsesberetningen var fri til at vælge den form for skabelsestanken, der syntes ham bedst egnet med henblik på hans læsere. Inspiration betyder altså ingenlunde diktat ord til ord, men snarere en bunden opgave for den menneskelige forfatter til at meddele visse ideer i en passende form, der i vid udstrækning afhænger af hans åndsevner, dannelse og temperament og hans skøn om læsernes fatteevne.

Af det sagte kan afledes et par

praktiske fortolkningsregler:

1. Da bibelen er forfattet af Gud, er alle deri meddelte ideer og fakta sande; der kan altså ikke findes noget falskt, vildførende og urimeligt i bibelen; alt, hvad forfatteren meddeler som sit eget standpunkt, er rigtigt; hvad der derimod kun refereres, behøver ikke at eje denne sandhedsgaranti.

2. Bibelen kan ikke modsige sig selv, lige så lidt som Gud kan det.

3. Bibelen kan umuligt modsige profanvidenskabernes sikre resultater. Det er derfor, vi så omhyggeligt skiller hypotesernes avner fra sikre teoriers gode korn. Samtidig må vi ikke glemme den hellige Augustins advarsel (Gen. ad litt. II, 9, 20): »Helligånden, der talte gennem bibelen, har ikke villet lære os naturvidenskab, der ikke gavner menneskets frelse.« Dette synspunkt er siden pave Leo XIII blevet en almindelig anerkendt grundsætning i katolsk eksegesi. Ny var den imidlertid ikke, siden allerede Thomas af Akvino (Summa theol. I, qu.

70, ad 1) skriver: Bibelens forfattere fører ikke noget videnskabeligt men et almenforståeligt populært sprog; ligesom alle andre mennesker taler de efter skindet og ikke efter, hvad en fremskreden videnskab kan afsløre (solen står op, går ned osv.); eller de taler et poetisk sprog, der har sine egne udtryksregler, der afviger både fra videnskabens og fra dagliglivets.

Holder vi os disse retningslinier for øje, så forbavses vi ikke ved at finde en mangfoldighed af katolske fortolkningsforsøg til skabelsesberetningen. Kirken tåler dem alle, giver enhver frihed til at slutte sig til, hvad han synes bedst om, og forbeholder sig endelig afgørelse, når tiden dertil er moden. For dog at sætte en stopper for letfærdig og ubesindig omgang med Guds åbenbaring, har den kirkelige myndighed (den pavelige bibelkommission) allerede i 1909 udsendt visse normer, som katolsk eksegese i fortolkningen af 1. Mos. 1—3 skal holde sig efterrettelig. Det vigtigste heraf er følgende:

Kirkelige retningslinier.

De tre første kapitler af første Mosebog er historiske, altså ikke eventyr, mytologi eller blot allegori og symbolik, eller legende blandet med historie.

De sandheder, som forfatteren meddeler og som skal forstås bogstaveligt, er navnlig de, der berører grundlaget for den kristne religion, såsom: alle tings skabelse af Gud i begyndelsen af tiden; menneskets særskabelse; den første kvindes skabelse af den første mand; menneskeslægtenes enhed; stamforældrenes oprindelige lykke i paradiset; syndefaldet og straffen for det; forjættelsen af den kommende frelser.

De tre kapitler behøver dog ikke absolut at fortolkes efter ordlyden og bogstaven, navnlig når det åbenlyst drejer sig om budtryk, der ikke kan forstås bogstaveligt, om anthropomorfismer eller billedlige udtryk.

Endog allegorisk og profetisk udlægning forkaster kirken ikke absolut, blot tekstens historiske karakter ikke miskendes; efter kirkefædrenes og liturgiens eksempel kan allegorisk og profetisk fortolkning godt anvendes.

Da forfatteren ikke havde til hensigt på videnskabelig måde at undervise i naturkundskab, men kun sigtede til at meddele sit folk populær viden i almenforståelig form, kan vi heller ikke forlange videnskabelig nøjagtighed og korrekthed af ham.

Hvad de seks skabelsesdage angår, kan de forstås som seks dage på 24 timer eller også som et hvilket som helst andet tidsrum; spørgsmålet står til fri debat blandt eksegeter.

Som man af dette dekret ser, er kirkens holdning overfor bibelfortolkningen både streng og mild. Streng er kirken i at udelukke, at vilkårlighed og letfærdig dilettantisme forgriber sig på de hellige bøger. Klog og mild er den derimod, når det gælder at åbne adgang til nye veje for forståelsen af de gamle tekster. Ethvert nyt slægtled står jo på en måde overfor et nyt problem. Profanvidenskaberne, der især i vor tid udvikler sig med stadig stigende fart, stiller hver generation overfor nye, hidtil ganske ukendte spørgsmål. Ved afgørelsen af disse holder kirken på kontinuitet, altså højagtelse for traditionen og på

soliditet og tvingende følgerigtighed i bevisførelsen, fordi det drejer sig om værdier af første rang for hele menneskeslægten.

Katolske fortolkningsforsøg.

De svarer alle på det grundlæggende spørgsmål: Hvordan skal de seks skabelsesdage forstås?

1. Den bogstavelige forståelse giver egentlig afkald på enhver fortolkning, idet de seks dage opfattes som seks naturlige dage fra morgen til aften. Uden tvivl kunne Gud have skabt verden således. Her spørges der dog ikke, hvad Gud kunne have gjort, men hvad han efter alt det, vi nu ved om naturen, må tænkes at have gjort i virkeligheden: Naturvidenskaberne viser en langsom dannelses-, omdannelses- og udviklingsproces fra lavere til højere organismer. Geologien må regne med mange årmillioner. Den bogstavelige forståelse støder altså mod al naturvidenskab. Derfor har den berømte geolog Cuvier og andre efter ham fremsat en ny teori,

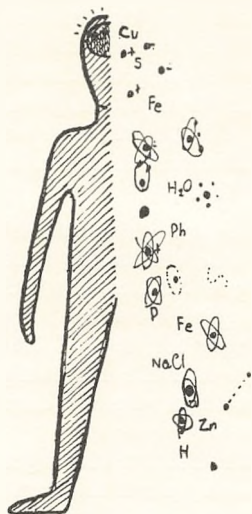
2. Konkordanteorien, ifølge hvilken de seks dage betyder seks geologiske tidsrum. Sådan ville der kunne opnås overensstemmelse, konkordans, mellem bibel og naturvidenskab, dersom ikke denne teori var nødt til hist og her at hugge en hæl og klippe en lå enten i geologien eller i skabelsesberetningen for dog at bringe en nogenlunde lålelig overensstemmelse til veje. Allerede den hellige Augustin var klar over, hvor skoen trykker i den slags velmente forsøg, når han (Gen. ad Litt. 1, 19,30) skriver):

»Oftre sker det, at en ikke-kristen véd noget om jorden, himlen, denne verdens øvrige bestanddele (elementa), om himmellegemernes bevægelse, omløb, størrelse og afstande, om de visse sol- og måneformørkelser, årenes og tidernes perioder, om dyrenes, træernes og stenedes natur osv., og at han véd dette så sikkert, at han må fastholde det, støttet til fornuftslutninger eller til sin egen erfaring. Men det er såre skammeligt og nedbrydende og bør absolut undgås, at en eller anden vantro må høre en kristen tale om disse ting ligesom ud fra den hellige skrift og det så tåbeligt, at han næppe kan holde sig for latter, når han ser den anden snakke sådan hen i vejret. Det er jo ikke så slemt, at man ler ad et menneske, der tager fejl, men slemt er det, at udenfor stående tror, at bibelens forfattere var af denne mening, og at disse til stor skade for dem, hvis frelse vi arbejder på, omtales som udannede og med foragt afvises. Når de nemlig har grebet en af de kristnes tal i en fejltagelse angående ting, som de kender til bunds, og hører ham belægge sin tåbelighed med skriftens ord, hvordan vil de da kunne tro, når disse bøger taler om de dodes opstandelse, om håbet på et evigt liv og himmerige, når de må antage, at de farer med usandhed i de ting, som de allerede har kunnet efterprøve eller uden usikkerhed kan måle og tælle?«

Man skal altså være meget varsom med at påkalde bibelens autoritet til fordel for en eller anden naturvidenskabelig teori. S. Augustins egen teori om de seks skabelsesdage omgår da også denne klippe ved at slutte sig til Origenes' og Athanasius' teori,

3. den ideale teori: de seks dage betyder seks synspunkter, efter hvil-

ke den hellige forfatter har ordnet sit stof. Gud har skabt alting på een og samme tid, men der fortælles om seks skabelsesdage for den klare og virkningsfulde fremstillings skyld. Således kan eksegesen selvfølgelig aldrig komme i konflikt med naturvidenskaben. S. Augustin mener forøvrigt, at både den uorganiske og den organiske natur vel blev skabt, men dog har udviklet sig videre siden ved Guds virksomhed i naturen »per volumina saeculorum«, i tidsperiodernes løb (Gen. ad litt. VI.).

Så interessant den hellige Augustinus end forstår at filosofferne over skabelsen, så omgår hans teori dog snarere de bestående vanskeligheder end den løser dem. Derfor har en nyere teori i vort århundrede fundet mere og mere indpas; den kan kaldes den **naturlige løsning**. Den undgår enhver konflikt både med naturvidenskaben og med de kirkelige retningslinier. Da den herhjemme praktisk talt er ukendt — den er kun fremsat i det noget vanskeligt tilgængelige tidsskrift »Credo« 1937, 222 — skal den her omtales lidt udførligere.

Den naturlige teori.

Forfatteren af skabelsesberetningen — enten Moses eller en tidligere »redaktør«, som Moses så har benyttet — ville oplyse sin samtid. Derfor måtte han gå ud fra dennes naturopfattelse. Bibelen er ikke og vil ikke være en håndbog i naturvidenskab, men giver religiøs oplysning og vejledning. Forfatteren vil nu med alt muligt eftertryk gøre følgende sandheder begribelige for læseren:

Gud har skabt verden; Gud er altså til for verden. Verden er ikke det eneste, som er til; den er ikke evig: Denne sandhed udelukker materialismen.

Stjerner, planter, dyr er skabte af Gud; de har altså ikke krav på guddommelig dyrkelse: Dette er rettet mod polyteismen.

Alle ting var gode, da Gud skabte dem; stoffet skylder altså ikke en ond ånd sin tilværelse: dette imod dualismen.

Gud har skabt alting uden møje, blot ved sit ord; han er altså almægtig.

Mennesket er Guds ypperste skabning, skabt efter Guds billede. Jorden er til for menneskets skyld: Guds forsyn.

Mand og kvinde er skabte af Gud; de er bestemte til ægteskabet, som skal være engifte: Imod flerkoneriet.

Mennesket er forpligtet til sabbatshvile: Mennesket må ikke blot ikke tilbede dyr, men heller ikke selv leve som et dyr, kun optaget af jordiske ting. Periodisk må han overholde en hviledag for at sysle med de ting, der hører Gud til.

Disse religiøse sandheder var først bestemte for et jævnt nomadefolk og igennem det for hele menneskeslægten. Derfor valgte forfatteren den iklædning, dette folk kunne forstå. I form af et strofisk opbygget læredigt anskueliggør han med mange antropomorfistiske træk de få abstrakte ideer, han skulle og ville meddele. Denne forfatter var sandelig ikke nogen stympet. Hvor glimrende maler han ikke forskellen mellem arbejds- og hviledag gennem billedet af den guddommelige arbejder, i hvis billede mennesket er skabt, og som det derfor bør efterligne. Efter denne opfattelse er altså de seks dage i skabelsesberetningen seks virkelige dage på 24 timer, men dette træk er kun poetisk udsmykning. Forfatteren skildrer i det hele taget verdens tilblivelse i et sprog, der var ham bekendt fra de forskellige vestasiatiske skabelsesmyter. Deraf den ofte påfaldende overensstemmelse med disse. Der er dog netop den store og afgørende forskel, at Mosebogens skabelsesberetning er strengt monoteistisk, altså ligefrem et forsvar for troen på een Gud, mens alle de andre ikke blot fortæller meget fantasifuldt om verdens oprindelse, men også om gudernes tilblivelse og historie. »Ingen større modsætning kan tænkes end den mellem de vestasiatiske folks brogede, fantastiske mytologier og så den tankeklare, nøgterne supranaturalisme i første Mosebogs første kapitler.« (Gunkel).

Det ses altså uden videre, at Mosebogens skabelsesberetning ingenlunde udelukker verdens tilblivelse gennem lange tidsrum. At Gud har skabt verden, at alt uden undtagelse må henføres til Gud, den almægtige, det er dens lære; om måden, hvorpå verden er bleven til, siger den derimod intet, fordi dette er naturvidenskab, som Gud ikke agtede at åbenbare os, men som han overlod geologi og biologi at finde ud af.

Denne opfattelse kan siges at være hævdvunden i kirken. Allerede S. Augustin og S. Thomas af Akvino fremsatte dens enkelte tanker; deres syn på disse ting var mærkværdigt bredt og ganske uanfægtet af smålig polemik. Idet han refererer Gregor af Nyssa og Augustin, siger den hellige Thomas: »Gregor o. a. antager, at der i beretningen om de forskellige tings skabelse overholdes en tidsfølge. Denne tese er rigtignok den sædvanlige og synes, overfladisk set, også at holde sig mest til bogstaven; men Augustins er fornuftigere og forsvarer den hellige skrift bedre mod de vantros hån; denne fortolkning synes jeg bedst om« (Sent. dist. XII, qu. 1, a. 2).

To ting synes mig at fremgå af det sagte:

Udadtil er det vor kristne opgave atter og atter at gøre gældende, at udviklingslæren og troen på den bibelske skabelsesberetning ikke udelukker, men snarere supplerer hinanden: Både skabelse og udvikling af det skabte!

Indadtil d. v. s. indenfor vore katolske menigheder, skoler og familier er det vor pædagogiske pligt at føre den opvoksende slægt lempeligt fra en altfor bogstavelig til en bredere, fornuftigere forståelse af skabelsesberetningen. Hvordan denne opgave kan løses, giver den lige skildrede naturlige fortolkning os mange vink om. Ingen af de unge behøver at anfægtes af trostvivl, hvis pædagoger griber denne opgave an med takt og ærbødighed for det åbenbarede skriftord.

Josef Wolfisberg S.J.

Illustrationer ved elev i 1 g Freddy Nielsen.

Gaver.

Fra hr. G. Christiansen har skolen modtaget en astronomisk kikkert med ni okularer, søger, urværk og jernstativ. Kikkerten blev i sin tid konstrueret af astromekaniker Jens Olsen, verdensurets skaber, og har i en årrække været benyttet af hr. Christiansen på hans private observatorium. Det er hensigten at give kikkerten en fast plads i et særligt rum med drejelig kuppel, hvor observationer og demonstrationer kan foregå uforstyrret.

(J. Wo.)

Hr. C. Lorenzen har skænket et meget stort og indgående værk om vor tids kommercielle byggekunst.

Et eksemplar af Ove Malling: Store og gode Handlinger (1810) ved hr. fhv. maskinmester Frants Olsen Rasmussen.

Forskellige sten til den geologiske samling ved elev i 3. m. Jens Klarskov Jeppesen.

Optagelse i 1. mellemskoleklasse.

Angående optagelsesprøve til 1. m. henvises til Sankt Knuds skoles program s. 38.

En ved en offentlig anerkendt skole bestået optagelsesprøve anerkendes ved Niels Steensens gymnasium.

Elever fra Sankt Knuds skole, som har bestået optagelsesprøven, har forret til optagelse i Niels Steensens gymnasium.

Optagelse i I nysproglige gymnasieklasse.

De for de storkøbenhavnske statsskoler gældende regler for optagelse i gymnasiet følges ved Niels Steensens gymnasium.

I I nysproglige gymnasieklasse optages elever af begge køn, som umiddelbart før optagelsen har bestået mellemskoleeksamen, og som af den dimitterende skoles leder erklæres for egnede til optagelse.

I.

1. Fritagne for optagelsesprøve er sådanne, som
 - a. enten har opnået et samlet eksamensresultat af 14,00 og tillige en gennemsnitskvotient af 14,00 i de kvalificerende fag, nemlig dansk stil, engelsk og tysk.
 - b. eller har opnået 13,67 som eksamensresultat og mindst 14,25 i gennemsnit i de kvalificerende fag. For så vidt der i noget af de kvalificerende fag ikke har været afholdt prøve ved mellemskoleeksamen afholdes der optagelsesprøve i faget, og karakteren regnes som eksamenskarakter.
2. Prøve i de kvalificerende fag alene underkastes sådanne, som uden at opfylde betingelserne under 1, har opnået mindst 13,67 såvel i eksamensresultat som i gennemsnit af de kvalificerende fag.
3. Alle andre elever underkastes optagelsesprøve efter rektors skøn.

II.

For så vidt prøven bestås, giver rektor eleven et bevis for bestået optagelsesprøve til I. g.

III.

En ved en offentlig gymnasieskole bestået optagelsesprøve anerkendes ved Niels Steensens gymnasium.

IV.

Elever, der ønsker optagelse i I. g., må anmeldes inden udgangen af maj måned. Skolelederen udfylder for hver enkelt elev et anmeldelseskema, og med dette henvender eleven sig til rektor ved Niels Steensens gymnasium. Umiddelbart efter bestået eksamen henvender eleven sig påny til gymnasiet medbringende

- 1) afskrift af eksamensresultat og
- 2) i lukket konvolut vidnesbyrd fra den dimitterende skole angående elevens forhold og formentlige egnethed til optagelse til gymnasieundervisningen.

V.

De aspiranter, der opfylder betingelserne for optagelse uden prøve, får af rektor udleveret en optagelsesattest, eventuelt indeholdende forbehold med hensyn til latin.

De aspiranter, der ikke vil kunne optages uden prøve, får af rektor meddelelse om, hvornår prøven finder sted.

Skoleafgift.

Skoleafgiften betales i ti månedlige rater (ikke i juli og august) i løbet af de første 8 dage efter modtagelsen af girokortet.

Skolens postkonto er nr. 1686, Niels Steensens kollegium, Steensgade 4, V.

Den månedlige rate for de forskellige klasser er:

1. mellemskoleklasse	24 kr.
2. mellemskoleklasse	26 kr.
3. mellemskoleklasse	28 kr.
4. mellemskoleklasse	30 kr.
Real og I g	34 kr.
II og III g	34 kr.

Brændselspenge betales efter forholdene, antagelig 7 gange 5 kr. fra 15. oktober til 15. april.

Af søskende, der søger skolen samtidig, betales der fuldt for den ene, den anden og tredje har en moderation på 5 kr., den fjerde og følgende går frit. Moderationen udstrækker sig også til elever, der har søskende i Sankt Knuds skole.

For mellemskole-, real- og studentereksamen opkræves der i marts måned en eksamensafgift på henholdsvis 25, 30 og 40 kr.

I tilfælde af længere forsømmelse følger skolen de almindeligt gældende regler, at der betales for den måned, i hvilken fraværelsen er begyndt, og for den næste. Dette gælder også for udmeldelser inden for skoleåret.

Niels Steensens gymnasium kan kun yde moderation af skoleafgiften, hvor ganske særlige forhold gør sig gældende, og hvor eleven i øvrigt ved flid, opmærksomhed og opførsel fortjener en sådan støtte. *En sådan opnået moderation gælder kun for det skoleår, i hvilket den er givet.*

Inspektøren for Sankt Knuds skole træffes alle skoledage kl. 12—13, lørdag undtagen. Tlf. EVa 1525.

Portneren: VE 2628.

Skolen påtager sig intet ansvar for viderebefordring af telefoniske meddelelser. Eleverne må som regel ikke benytte skolens telefon.

Sager, som eventuelt afleveres til portneren (nr. 4 A) til besørgelse til elever, må være forsynet med tydelig angivelse af navn og klasse.

Til skolen er knyttet en ulveflok for drenge fra 8—12 år. Flokfører er frk. Ruth Olsen, Vesterbrogade 33. VE. 9771 x.

Ferier og fridage i skoleåret 1954—55.

Det nye skoleår begynder torsdag den 12. august med åbningsgudstjeneste kl. 9.

1. underklasse begynder dog først onsdag den 18. august kl. 10.

Efterårsferie: 18.—23. oktober (incl.).

Alle Helgensdag: 1. november.

Juleferie: 23. dec.—6. jan. (incl.).

Skolens årsfest: 19. jan.

Kongens fødselsdag: 11. marts.

Dronningens fødselsdag: 28. marts.

Påskeferie: 6.—12. april (incl.).

Kristi Himmelfartsdag: 19. maj.

Pinseferie: 28. —31. maj (incl.).

Kristi Legemsfest: 9. juni.